

እውነት አንቀጽ 39 ምክንያት ነው?

በቅርቡ ባህር ዳር ላይ በአዲሱና በበረከት ቁጥጥር ስር ያለው የአማራ ም/ቤት በ2 ተቃውሞና በ23 ተአቅቦ ድምጽ "ቅማንት" የሚባል "ራስ አስተዳደር" ከ2008 እንደ ኢትዮጵያ አቆጣጠር ጀምሮ እውን እንዲሆን ወስንዋል። ይህንን በተመለከተ የክልሉ ፕሬዝዳንትና የም/ቤቱ ሰብሳቢ በሰጡት መግለጫ "ቅማንት ነኝ የሚልና በኩታ ገጠም በ42 ቀበሌዎች የሚኖር ሕዝብ አለ። ባካባቢው ያሉ ሰዎችም እንዲያ ሰዎች ቅማንት ናቸው በማለት ይናገራሉ። የራስ አስተዳደር ጥያቄው በቅንቅ ላይ ብቻ መመስረት የለበትም ብለናል። ስለዚህ በኢትዮጵያ ሕገመንግስት አንቀጽ 39 መሰረት ውሳኔውን አስተላልፏል።" ብለዋል። ለመሆኑ 2ቱ ውሳኔውን የተቃወሙት የም/ቤት አባላት ምን ይውጣቸው ይሆን?

ለማንኛውም በበኩሌ ቆራጦች በመሆናቸው ባላውቃቸውም አደንቃቸዋለሁ። እዚህ ላይ በሕወሀት የሚመራው መንግስት አገሪቱን አስተዳደርበታለሁ በሚለው ሕገ መንግስትና በተግባር በሚታዩ ከላይ የተባለውን አንቀጽ ጀምሮ በሰባዊና ዲሞክራሲያዊ ጉዳዮችም በኩል ቅራኔዎች በግልጽ ይታያሉ። ለ 24 ዓመት በፕሮፓጋንዳ ረገድ ብዙ የተባለለት ወያኔያዊ አመራር ራሱ በፈለገውና በማህበራዊ ላይ ታላቁዋን ትግራይ ለመመስረት ያለውን አላማ እውን በሚሆንበት መንገድ ብቻ ሕገ መንግስቱ መሳሪያ ተደርጎ በዙ ጥፋቶች በሀገርና ሕዝብ ላይ በመድረስ ላይ ይገኛል።

በዚህ ተንኮል ተጠቂ የሆኑትን አማራና አፋርን ባጭሩ መመልከት ብሎም ከትግራይና ኦሮሚያ ወዘተ. ጋር ማወዳደር ተገቢ ይመስለኛል። በዚህ ዓመት በአፋር ክልል በ 3 ቀበሌዎች የሚኖሩ ሱማሌዎች ይሄው አንቀጽ 39 ተጠቅሶ የራስ አስተዳደር ተፈቅዶላቸዋል። እርግጥ ነው በአፍዴራ የጨው ምርት፣ በተንዳሆ የስኳር ልማት ባጠቃላይ በአፋር ያለው ሀብት በትግራይ ሕወሀት ቁጥጥር ስር ቢሆንምና ወደፊት ክልሉ የትግራይ ይሆናል ተብሎ ስለተፈረጀ አፋር ላይ እየደረሰ ያለው ጥፋት ድርም ታውቅልና አያስደንቅም በሚል ክብደት የማይሰጠው ሰው በርካታ ነው።

እንግዲህ አሰራሩ በዚህ መልክ የሚከናወን ከሆነ በሱማሌ ክልል ያሉ የሸኮሽና ዱቤ ማህበረሰቦች ላቀረቡት የማንነትና የራስ አስተዳደር ጥያቄ የተሰጣቸው ምላሽ ቅንቅችሁ ሱማልኛ ስለሆነ አፍንጫችሁን ላሱ የሚል የሆነበት ምክንያት ምንድን ነው? ታዲያ እውነቱን እንደገና ከተባለ አሁን ማን ይሙትና ቅማንት የሚናገሩት አማርኛ አይደለም? አለባባሳቸው ባህላቸው ምግባቸው ወዘተ. ከአማራው ምንም የሚለየው ነገር እንደሌለ ባጠቃላይ ጭልጋንና ላይ አርማጭሆን የሚያውቅ ምስክር አይሆንም? ከዚህ በተጨማሪ የፌዴሬሽን ም/ቤት በጉዳዩ ላይ ለሸኮሽና ዱቤዎች መላሽ የሰጠው ቅንቅን መሰረት አድርጎ አልነበረም? ይሄው ተቅም በደቡብ ክልል ያሉትን ወለሌዎች እንደዚሁም የአሪና ሳይካ ውዘተ. ጥያቄዎች ከግለሰብ ፍላጎቶች ጋር የተያያዘ ነው በሚል አላጠፈውም? የቅማንትም ጥያቄ እኮ የቀረበው የመጣንው ከትግራይና ኤርትራ ነበር ስለዚህ አማራ አይደለም ብለው በተንቀሳቀሱ 50 የወያኔ የፈጠራ ታሪክ አስፈጻሚዎች መሆኑን ለምናውቅ "በክልሉ ም/ቤት" በሚል የተሰጠው ውሳኔ ተንኮል እንዳለበት ለማያውቁ የማስረዳት ሀላፊነት ይዘን መንቀሳቀስ እንዳለብን አምናለሁ።

ምክንያቱ የወያኔ ጥቃት ኢላማ የሆነው አማራ ሲሆን ለዚህም ለወደፊቱ ትግራይ አቅመቢስና የተገነጣጠለ ጎረቤት ስለሚያስፈልግ አማራው በተገኘው ዱላ ሁሉ እየተመታ እየደማና ቀስ በቀስ እየሞተ እንዲሄድ ተፈርዶበታል። ስለዚህ አሁን ደግሞ ሌላ ወሬ ሆንተብሎ በወያኔ ካድሬዎች መናፈስ ተጀምሮዋል። ይህ ጉዳይ በሚቀጥለው "የላሲታ ተከዜ" ራስ አስተዳደር ለመመስረት ጥያቄ ቀርቦታል የሚል ነው። በጣም ይገርማል! አማራው ገና ተበጣጥሶ አላበቃለትም ማለት ነው? ሕወሀት ከኢህዴን ጋር በመሆን ይህንኑ ሸር መሸረቡን ተያይዞታል። በትግራይ የገንዘብ ሚንስትር ዲኤታ በላሊበላ የሁሉንም ክልሎች የገንዘብና ኢኮኖሚ ቢሮ ሀላፊዎች ያሳተፈ ስብሰባ ሲያደርጉ፤ ሰቆጣ ላይ በሚነገረው የአገው ቅንቅ እንኩዋን ደህና መጣችሁ ተብሎ በተጻፈ ትልቅ ምስል አቀባበል የተደረገላቸው ለመሆኑ በላሊበላ ህዝቡ የሚናገረው አማርኛ ብቻ ሆኖ ሳለ ይህ የተደረገበት ለተንኮል ተብሎና በቱሪዝም ካገሪቱ መዳረሻዎች ሁሉ አካባቢው ከፍተኛውን ገቢ ስለሚያስገኝ ከአማራው ገንጥሎ ለመውሰድ ወያኔ ያለውን እቅድ አመለካኝ ሆኖ እናገኘዋለን።

አርጎባ፣ አዊ፣ ዋግ፣ አሮሞ፣ ቅማንት፣ ጃዊ፣ ራስ ዳሽን፣ ሁመራ፣ ወልቃይት ጠገዴ፣ ጠለምት፣ ከሰም፣ በረሀ፣ ቅምብቢት፣ መተከል፣ ደራ(ላይቤት) ወዘተ. ከአማራው በግፍና በጉልበት ተወስደዋል። ታዲያ አሁን ደግሞ ላስታን ለመገንጠል የተጀመረውን ማን ያቆመዋል?

ለመሆኑ አንቀጽ 39 የሚሰራ ከሆነ ለምሳሌ በትግራይ ራያ ትግሬ አይደለሁም ራያ ነኝ ብሎ ራሱን የሚለይ በመሆኑ ለምን እንደ ቅማንት የራስ አስተዳደር አይሰጠውም? ታውቁ እንደሆነ የራሱ ቅንቅ ባህልና አመጋገብ ያለውና በኩታ ገጠም ትግራይ ውስጥ የሚኖር ሮብ ተብሎ የሚታወቅ ሕዝብ አለ። ሕገ መንግስቱ የሚሰራ ከሆነ ለምን ሮቦች የራስ አስተዳደር አይኖራቸውም? ሌሎችም በዚህ ሁኔታ ያሉ የሳሆና ኩናማ ማህበረሰቦችም በትግራይም አሉ። ነገር ግን በአንቀጹ መሰረት መብት አላገኙም። በአሮሚያ ውስጥም በኩታ ገጠም የሚኖሩና የራሳቸው መገለጫ ያላቸው ብሄረሰቦች በርካታ ናቸው። ለምሳሌ የወርጅ፣ የዛይ፣ የአርጎባ፣ የጉራጌ፣ የአማራና ወዘተ. ብሄሮችን መጥቀስ ይቻላል። ሆኖም የራስ አስተዳደር እድል በአንቀጽ 39 መሰረት እንዲያገኙ መብት አልተሰጣቸውም። ለዚህም አሮሚያ የትግራይ ድንበርተኛ ስላልሆነ ሕገ መንግስቱ በምክንያትነት ተጠቅሶ የግዛት መበጠጠስ ኢላማ አልተደረገም። በተጨማሪም ሕወሀት ስልጣን ከመጨበጡ በፊትና የፌዴራል ስርአት ሲያዋቅር ወዳጁና ተባባሪው ከነበረው አነግ ጋር አማራውን ለመበጠጠስ ስምምነት ስለደረሰ እንደሆነ ይታወቃል። ራሱ የፌዴሬሽን ም/ቤት በዙዋይ ሀይቅ ደሴትና ባካባቢው የሚኖረውን የዛይ ብሄረሰብ ጥያቄ ውድቅ ያደረገው ይህንኑ የሁለትዮሽ (ሕወሀትና አነግ) ስምምነት ላለመጣስ ተብሎ እንደሆነ መታወቅ ይኖርበታል።

ወያኔ ማኒፌስቶውን ደረጃ በደረጃ እያስፈጸመ ባለበት አካሄድ እንዲወድሙ የተፈረደባቸው አማራና አፋር ስለመሆናቸው የአንቀጽ 39 ጨዋታዎችና ተጫዋቾቹ ኢህዴንና የአፋሩ ድርጅት በሕወሀት ዳኝነት ሜዳው ውስጥ ገብተው ላባቸውን በአጥፍቶ ጠፊነት ሲያንጠፈጥፉ እጁን አጣጥፎ ተመልካች የሆነው የአማራና የአፋር ሕዝብ ይበቃል ብሎ ካልተነሳ "ጉድና ጭራ. . ." እንደሚባለው መጨረሻውን ለመለወጥ የማይቻልበት ደረጃ ስለሚደረስ አጥብቆ እንዲያስብበትና ርምጃ እንዲወስድ በግሌ ለማሳሰብ እወዳለሁ።

ሰይፈ ሚካኤል